

8. Granaturov, V.M. and Korablinova, I.A. (2017). "Information risk of the enterprise: to the solution for the problem qui pro quo in the definition of the concept", *Innovatsiina ekonomika*, no. 5-6 (69), pp. 199 – 206.
9. The Global Risks Report (2017), *The World Economic Forum*, available at: http://www3.weforum.org/docs/GRR17_Report_web.pdf (access date January 09, 2018).
10. Granaturov, V.M., Litovchenko, I.V. and Kharichkov, S.K. (2003), *Analiz pidpriemnytskykh ryzykiv: problemy vyznachennia, klasyfikatsii ta kilkisnoi otsinky* [Analysis of business risks: problems of definition, classification and Quantitative assessment], monograph, for science. Ed. V. M. Granaturov., Institute of Market Problems and eco-ekon. research of Ukraine, Odessa, Ukraine, 164 p.
11. Granaturov, V.M. (2016), *Ekonomicheskiiy risk: suschnost, metodyi izmereniya, puti snizheniya* [Economic risk: the essence, methods of measurement, ways to reduce], Delo i servis, Moscow, Russia, 288 p.
12. Mohr, J. and Spekman, R. (1994), "Characteristics of partnership success: partnership attributes, communication behavior, and conflict resolution techniques" *Strategic Management Journal*, no. 15 (2), pp. 135 –152.

Стаття надійшла до редакції 18.01.2018 р.

Рецензент: д.е.н., професор Одеської національної академії зв'язку ім. О.С. Попова В.М. Гранатуров

УДК 33.021 : 658 : 338.246

Меліхова Т.О.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри
обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
Запорізька державна інженерна академія

АНАЛІЗ НАЯВНИХ МЕТОДИК ОЦІНКИ РІВНЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ СУЧАСНОЇ ДІАГНОСТИКИ ЙОГО ФІНАНСОВОГО СТАНУ

Melikhova T.O.,
cand.sc.(econ), assoc. prof., associate professor at the
department of accounting, analysis, taxation and audit
Zaporizhzhia State Engineering Academy

ANALYSIS OF AVAILABLE METHODS FOR ASSESSING THE LEVEL OF ECONOMIC SECURITY OF AN ENTERPRISE FOR CONDUCTING MODERN DIAGNOSTICS OF ITS FINANCIAL CONDITION

Постановка проблеми. В сучасних умовах ефективного управління економічною безпекою підприємства є одним з головних завдань підприємства при здійсненні його господарської діяльності. Існуючі загрози внутрішнього та зовнішнього середовища впливають на рівень економічної безпеки. Тому існує об'єктивна необхідність у проведенні своєчасної оцінки економічної безпеки підприємства для виявлення та подолання наявних загроз та ризиків. Визначення рівня економічної безпеки України регламентується Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 року № 1277, який затверджує Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [1], але, на жаль, для підприємств відповідна методика розрахунку оцінки рівня економічної безпеки підприємств не розроблена на законодавчому рівні. Тому дослідження існуючих методик оцінки рівня економічної безпеки підприємства для проведення сучасної діагностики його фінансового стану з метою вибору методики, яка найчастіше використовується є актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутності і напрямкам забезпечення економічної безпеки України присвятили свої праці Шлемко В.Т., Бінько І.Ф. [8], Козаченко Г.В., Пономарев В.П., Ляшенко О.М. [9], Покропивний С.Ф. [11], Олейников Є.О. [12]. Дослідженням методик оцінки рівня економічної безпеки підприємства займаються Халіна В.Ю. [3], Нагорна І.І. [4], Ілляшенко О.В. [5; 13], Ковальов Д. [14], Мищенко С.М. [17]. В побудову концепції системи економічної безпеки підприємства

в процесі інноваційної діяльності важливий вклад внесла Лабунська С.В. [15]. Оцінка фінансової складової рівня економічної безпеки підприємства розглядається в працях Євдокімова Ф.І. [16], Храпкіної В.В. [2]. Вивчення питань оцінки економічної безпеки окремої з врахуванням галузевої специфіки підприємств займаються наступні науковці: Гришко Н.Є. [6], Яременко О.Ф. [7], Пілова Д.П. [10]. Вище зазначені дослідники при вивченні методик оцінки рівня економічної безпеки підприємства наводять тільки своє бачення методики та відповідні розрахунки до неї. З метою вибору найбільш прийнятної для використання на рівні підприємства методики оцінки рівня її економічної безпеки, узагальненню та аналізу потребують всі існуючі методики на можливість їх застосування на практиці.

Постановка завдання. Провести аналіз наявних методик оцінки рівня економічної безпеки підприємства для проведення сучасної діагностики його фінансового стану з метою вибору найбільш прийнятної методики на рівні підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Останнім часом все більше досліджень в Україні та світі присвячується питанням визначення та особливостей економічної безпеки. Це пов'язано насамперед з погіршенням сталого та стабільного розвитку і функціонування вітчизняних підприємств, відсутності сприятливих умов для ведення та підтримання ефективної підприємницької діяльності, що викликано економічною нестабільністю, наявністю протиріч у законодавчій базі та кризовими явищами грошово-кредитної системи та валютного ринку країни.

Аналіз основних методик визначення рівня економічної безпеки підприємства дозволяє стверджувати, що кожна з них має певні недоліки та обмеження у використанні, і, як наслідок, не дає змоги повно і точно визначити існуюче становище підприємства.

Так, у процесі проведення аналізу методичних підходів до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства як основної складової економічної безпеки Храпкіна В.В. виявила притаманні їм певні недоліки, а саме:

- оцінка рівня фінансової безпеки підприємства на основі аналізу динаміки одного або декількох індикаторів є неефективною, оскільки не враховує системний характер фінансової безпеки. При оцінці рівня фінансової безпеки підприємства перевагу слід віддавати застосуванню інтегрального показника безпеки, котрий має отримуватися на основі використання багатомірних статистичних методів;

- у значній частині методів не враховується взаємозв'язок фінансової безпеки підприємства із загрозами. Важливо оцінювати у кількісному плані саме взаємозв'язки як між інтегральним рівнем фінансової безпеки, так і між самими загрозами фінансової безпеки;

- у проаналізованих підходах до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства основну увагу приділяють поточній і ретроспективній оцінкам рівня безпеки замість прогнозних оцінок на майбутнє [2].

В науковій економічній літературі відсутній єдиний підхід щодо методики проведення оцінювання економічної безпеки підприємства, тому попри наявні недоліки та обмеження у використанні спробуємо узагальнити, на наш погляд, найбільш ефективні та практично значимі методики:

1. Методика побудована на функціональних складових економічної безпеки, прихильниками якої є Халіна В.Ю. [3] та Нагорна І.І. [4], яка складається із наступних розрахунків, а саме на рівні:

- фінансової складової економічної безпеки (Халіна В.Ю. [3]). В свою чергу Нагорна І.І. [4] підтримує її думку, а також додатково вказує на необхідність проведення наступних розрахунків: надлишок або нестача власних оборотних коштів, надлишок або нестача власних і довгострокових позикових джерел формування запасів, надлишок або нестача загальної величини основних джерел формування запасів;

- техніко-технологічної складової (Халіна В.Ю. [3]). Нагорна І.І. [4] пропонує включити до розрахунку даної складової наступні показники: частка продукції підприємства, що перевершує та відповідає кращим світовим аналогам, частка технологічного устаткування, що відповідає світовим аналогам, частка продукції, що випускається підприємством, яка захищена патентами;

- інтелектуально-кадрової складової, (Халіна В.Ю. [3]). В свою чергу Нагорна І.І. [4] підтримує її думку, а також зазначає необхідні для цього розрахунки: коефіцієнт кваліфікації працівників підприємства, інтелектуальноозброєність, норма доходності співробітників підприємства від використання інтелектуальної власності;

- політико-правової складової, яку виділяє Халіна В.Ю. [3], а Нагорна І.І. [4] пропонує обраховувати її наступними показниками: питома вага судових й арбітражних справ у загальній сумі господарських договорів підприємства; частка виграних судових й арбітражних справ у загальній кількості юридичних справ, що розглядалися; питома вага одержаних і сплачених штрафних санкцій в загальній сумі зобов'язань за господарськими договорами підприємства; частка витрат на юридичне забезпечення діяльності підприємства в загальній структурі його виробничих витрат. Однак, Ілляшенко О.В. [5, с. 358-360] рекомендує розраховувати тільки рівень правової безпеки;

- екологічної складової, яку обґрунтовує Халіна В.Ю. [3];

- безпеки для кадрової складової, яку виділяє Нагорна І.І. [4] та зазначає, що для цього потрібно визначати: коефіцієнт плинності кадрів, коефіцієнт фізичного старіння кадрів, фондоозброєність працівників, фондоозброєність працівників підприємства фондами не виробничого призначення;

- інформаційної складової (Нагорна І.І. [4]), що потребує: коефіцієнта повноти та коефіцієнта суперечності інформації;

- інноваційної складової (Нагорна І.І. [4]), що може бути обраховано за допомогою коефіцієнта впровадження нових інноваційних видів продукції та частки інноваційних підходів, які використовуються у виробничому, управлінському та обслуговуючому процесі. Однак, Ілляшенко О.В. [5, с. 358-360] рекомендує розраховувати тільки показник поріг інноваційної безпеки;

- силової складової (Нагорна І.І. [4]), що може бути обраховано: часткою витрат на охорону підприємства в загальній структурі виробничих витрат та забезпеченістю працівників підприємства службою охорони;

- ретроспективної складової (Нагорна І.І. [4]), а саме: середній показник рентабельності i -го ресурсу підприємства та комплексний показник рентабельності ресурсів підприємства.

- узагальнюючим показником рівня економічної безпеки підприємства, (Халіна В.Ю. [3]).

Окремі показники коефіцієнтів сировинної безпеки та коефіцієнт енергетичної безпеки додає Ілляшенко О.В. [5, с. 358-360].

Для оцінки рівня економічної безпеки підприємства Гришко Н.Є. використовує інтегральну модель оцінки рівня економічної безпеки підприємства за функціональними складовими (нерівнозначними у визначеній сукупності), яка базується на постулаті виділення функціональних складових у системі оцінювання економічної безпеки та процедурі нормування (стандартизації) відібраних показників [6, с. 67]. Яременко О.Ф. пропонує визначати інтегральний показник економічної безпеки машинобудівного підприємства в цілому [7].

2. Методика побудована на індикаторному підході щодо оцінки економічної безпеки підприємства. Прихильником даної методики оцінки економічної безпеки підприємства є Шлемка В.Т. [8], який пропонує здійснювати розрахунки на підставі індикаторів, а саме граничних та фактичних.

3. Методика побудована на інвестиційному підході щодо оцінки економічної безпеки підприємства. Автори якої Козаченко Г.В. та Пономарьова В.П. [9, с. 165], Ілляшенко О.В. [5, с. 359] пропонують визначати рівень економічної безпеки підприємства на основі бруто-інвестицій. До складу бруто-інвестицій зараховують реінвестований прибуток поточного та майбутнього періодів, реінвестовані накопичення минулих років, амортизаційні відрахування.

4. Методика оцінки економічної безпеки підприємства побудована на підході наявності чистого прибутку, що приводить Пілова Д.П. [10]. Автор вважає, що рівень економічної безпеки підприємства показує здатність досягати поставленої мети в умовах мікро- та макросередовищ, що склалися за цей період.

5. Методика оцінки рівня економічної безпеки підприємства побудована на ресурсно-функціональному підході за допомогою інтегрального показника, автори якої Покропивний С. [11]. Олейніков Є.О. обґрунтовують розрахунок сукупного критерію економічної безпеки підприємства [12]. Ілляшенко С. вводить розрахунок інтегрального показника рівня економічної безпеки підприємства за окремими його складовими [13, с. 16-22]. Ковальов Д. та Плетнікова І. для оцінки рівня економічної безпеки підприємства використовують функціональну залежність, котра базується на локальних функціях залежності рівня економічної безпеки від відповідних показників діяльності підприємств та коефіцієнтах, які відображають значущість кожного показника, тому вплив усіх внутрішніх і зовнішніх факторів на економічну безпеку підприємства проявляється у зміні показників, що характеризують його діяльність [14]. Лабунська С.В. описує формули у власній методиці та вважає, що економічна безпека підприємства має бути визначена як комплексна категорія, що містить декілька різноагомих для певного підприємства у різні часові проміжки частин: стала складова – такий стан ресурсного потенціалу підприємства, який склався за результатами функціонування підприємства та дії загроз його діяльності у попередньому періоді і який визначає його фінансово-економічні можливості щодо реалізації своєї стратегічної мети у поточному періоді; динамічна складова поточного періоду – здатність системи менеджменту здійснювати управління в умовах дії внутрішніх та зовнішніх деструктивних чинників; динамічна складова, спрямована на результати діяльності у майбутньому періоді – сукупність дій в рамках існуючої системи менеджменту (чи побудова нової її архітектури), яка здатна не тільки адаптувати діяльність підприємств до дії всіх типів подразників, але й активно впливати на формування сприятливих умов функціонування останнього у майбутніх періодах [15].

6. Євдокімов Ф., Мізіна О. та Бородіна О. визначають у своїй методиці рівень економічної безпеки підприємства на основі бальних оцінок, коли в основі визначення рівня безпеки лежать граничні значення показників та їх рейтинг. Якщо значення показника є вищим від нормативного, йому присвоюють перший клас; нижче від нормативного, але вище за критичне – другий; нижче від критичного – третій. Рейтинг показника визначається залежно від мети дослідження і важливості показника для обраного напряму дослідження [16, с.6].

7. У своїй методиці Міщенко С. розраховує інтегральний показник економічної безпеки відповідно до ринкової вартості підприємства та економічної захищеності його капіталу [17, с. 106-129].

Вчені приводять різні методику та виділяють різні показники для розрахунку, найчастіше використовуючи інтегральний показник, але суть залишається у вивченні впливу складових на загальний рівень економічної безпеки. Також для кожної галузі діяльності підприємства існують свої особливості, так як від виду діяльності залежить вагомість впливу вибраних складових.

Висновки з проведеного дослідження. Європейська економічна інтеграція надає нові можливості для українських підприємств, як учасників світової економічної діяльності. Проте вхід України в європейський економічний простір може спричинити істотні соціально-економічні наслідки як позитивного, так і негативного характеру для підприємств, які не виробили власної стратегії економічної безпеки. Тому сучасний етап розвитку економіки в Україні та світі зумовлює необхідність прийняття досить складних рішень з боку керівництва щодо способу побудови захисту свого підприємства від негативних чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, а також дій конкурентів. Проведення оцінювання економічної безпеки підприємства має важливе методологічне значення, оскільки об'єктивне і своєчасне визначення її рівня є одним із головних завдань управління.

Проведений аналіз методів оцінювання рівня економічної безпеки підприємства, наведених у науковій літературі, показав, що серед науковців існують різні підходи як до вибору самих методик, так і системи показників чи критеріїв обрахунку. Проведено критичний аналіз та узагальнено методики оцінки економічної безпеки підприємств, а саме досліджені: 1. Методика, яка побудована на функціональних складових економічної безпеки складається із наступних розрахунків. 2. Методика, яка побудована на індикаторному підході щодо оцінки економічної безпеки підприємства. 3. Методика, яка побудована на інвестиційному підході щодо оцінки економічної безпеки підприємства. 4. Методика оцінки економічної безпеки підприємства побудована на підході наявності чистого прибутку. 5. Методика оцінки рівня економічної безпеки підприємства, яка побудована на ресурсно-функціональному підході, розрахунки якої здійснені за допомогою інтегрального показника. 6. Методика оцінки рівня економічної безпеки підприємства, яка побудована на основі бальних оцінок, коли в основі визначення рівня безпеки лежать граничні значення показників та їх рейтинг. 7. Методика оцінки рівня економічної безпеки підприємства, яка розраховує інтегральний показник економічної безпеки відповідно до ринкової вартості та економічної захищеності його капіталу

Отже, вчені приводять різні методики та виділяють у них різні показники. Найчастіше використовується інтегральний показник, але суть будь-якої методики оцінки рівня економічної безпеки підприємства залишається у вивченні впливу складових на загальний його рівень економічної безпеки. Також, у кожній галузі діяльності підприємств існують свої особливості, так як від виду його діяльності залежить вагомість впливу вибраних складових на загальний рівень економічної безпеки. Перспективи подальших досліджень полягають у детальнішому розгляді питань, пов'язаних з розробкою методик оцінки рівня економічної безпеки підприємства з метою вибору оптимальних для діагностування зовнішніх та внутрішніх загроз.

Література

1. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ від 29.10.2013 р. № 1277 / Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України. URL: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=MethodichniRekomendatsii&showArchive=true&showAllArchive=True> (дата звернення: 20.12.2017).
2. Храпкина В. В. Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства. URL: <file:///C:/Users/Nout/Downloads/assessment-of-level-of-financial-security-company.pdf> (дата звернення: 20.12.2017).
3. Халіна В. Ю. Методичний підхід щодо оцінки рівня економічної безпеки підприємства. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2014. № 1. С. 173-181. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_1_24 (дата звернення: 20.12.2017).
4. Нагорна І. І. Оцінка стійкої економічної безпеки промислового підприємства. URL: 241_nagorna_i.i_ocinka_stijkoj_ekonomichnoi_bezpeki_promislovogopidприємства (дата звернення: 20.12.2017).
5. Ілляшенко О. В. Методологічні засади формування та функціонування механізмів системи економічної безпеки підприємства: дис. ... док. екон. наук: 08.00.04. Київ, 2016. 606 с.
6. Гришко Н. Є. Формування оціночних параметрів складових економічної безпеки машинобудівного підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 1. С. 62-69.
7. Яременко О. Ф. Механізм управління економічною безпекою машинобудівного підприємства: автореф. дис. на здобуття вченого ступеня канд. екон. наук: спеціальність 08.00.04. Хмельницький, 2009. 20 с.
8. Шлемко В. Т., Бінько І. Ф. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення: монографія. Київ: НІСД, 1997. 144 с.
9. Козаченко Г. В., Пономарев В. П., Ляшенко О. М. Экономическая безопасность: сущность и механизмы обеспечения: монография. Киев: Либра, 2003. 280 с.
10. Пілова Д. П. Формування та оцінка економічної безпеки гірничо-збагачувальних підприємств: автореф. дис. на здобуття вченого ступеня канд. екон. наук: спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами. Криворізький технічний університет. Кривий ріг, 2007. 16 с.
11. Покропивний С. Ф. Економіка підприємства / за ред. С. Ф. Покропивного. 2-ге вид. перероб. та доп. Київ: КНЕУ. 2000. 528 с.

12. Олейников Е. А. Основы экономической безопасности. (Государство, регион, предприятие, личность) / под. ред. Е. А. Олейникова. Москва: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. 288 с.
13. Ильяшенко С.Н. Оценка составляющих экономической безопасности предприятия. *Науч. тр. ДонНТУ*. 2002. № 48. С. 16–22.
14. Ковальов Д., Плетникова І. Кількісна оцінка рівня економічної безпеки підприємства. *Економіка України*. 2001. № 4. С. 35-40.
15. Лабунська С.В. Концепція побудови системи економічної безпеки підприємства в процесі інноваційної діяльності. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2014_4_37 (дата звернення: 20.12.2017).
16. Євдокімов Ф. І., Мізіна О. В., Бородіна О. О. Узагальнююча оцінка фінансової складової рівня економічної безпеки підприємства. *Наукові праці ДонНТУ*. 2002. № 47. С. 6–12.
17. Мищенко С. Н. Система обеспечения экономической безопасности организации : дис. ... канд. экон. наук : 08.00.05 «экономика и управление народным хозяйством». Донской гос. техн. ун-т. Ростов н/Д : [б. и.], 2004. 197 с.

References

1. Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine (2013), "On Approval of Methodological Recommendations for Calculating the Level of Economic Security of Ukraine: Order dated October 29, 2013 No. 1277", available at: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=en-UA&tag=MetodichniRekomendatsii&showArchive=true&showAllArchive=True> (access date December 20, 2017).
2. Khrapkina, V.V. "Estimation of the level of financial security of the enterprise", available at: <file:///C:/Users/Nout/Downloads/assessment-of-level-of-financial-security-company.pdf> (access date December 20, 2017).
3. Khalina, V.Yu. (2014), "Methodical approach to assessing the level of economic security of the enterprise", available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_1_24 (access date December 20, 2017).
4. Nahorna, I.I. "Estimation of Sustainable Economic Security of an Industrial Enterprise", available at: [241_nagorna_i.i_ocinka_stijkoi_ekonomichnoi_bezpeki_promislovogo_pidpriemstva](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_1_24) (access date December 20, 2017).
5. Illiashenko, O.V. (2016), "Methodological basis of forming and functioning of mechanisms of enterprise economic security system", Dissertation for Dr. Sc. (Econ.), Kyiv, Ukraine, 606 p.
6. Hryshko, N.Ye. (2013), "Formation of the estimated parameters of the economic safety components of the machine-building enterprise", *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, iss. 1, pp. 62-69.
7. Yaremenko, O.F. (2009), "Mechanism of management of economic safety of machine-building enterprise", Thesis abstract for Cand. Sc. (Econ.), Khmelnytsky, Ukraine, 20 p.
8. Shlemko, V.T. and Binko I.F. (1997), *Ekonomichna bezpeka Ukrayiny: sutnist i napryamky zabezpechennya* [Economic security of Ukraine: the essence and directions of the provision], monograph, NISD, Kyiv, Ukraine, 144 p.
9. Kozachenko, G.V., Ponomarev, V.P. and Lyashenko, O.M. (2003), *Ekonomicheskaya bezopasnost: sushchnost i mekhanizmy obespecheniya* [Economic security: the essence and mechanisms of provision], monograph, Libra, Kyiv, Ukraine, 280 p.
10. Pilova, D.P. (2007), "Formation and estimation of economic safety of mining and concentrating enterprises", Thesis abstract for Cand. Sc. (Econ.), Kryvyi Rih, Ukraine, 16 p.
11. Pokropyvnyi, S.F (2000), *Ekonomika pidpriemstva* [Economy of the enterprise], 2nd ed., revised and additional, KNEU, Kyiv, Ukraine, 528 p.
13. Ilyashenko, S.N. (2002), "Evaluation of the components of economic security of the enterprise", *Nauch. tr. DonNTU*, no. 48, pp. 16-22.
14. Kovalov, D., Plyetnykova, I. (2001), "Quantitative Assessment of the Level of Economic Security of the Enterprise", *Ekonomika Ukrainy*, no. 4, pp. 35-40.
15. Labunska, S.V. "Concept of construction of the system of economic security of the enterprise in the process of innovation activity", available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2014_4_37 (access date December 20, 2017).
16. Yevdokimov, F.I., Mizina, O.V. and Borodina, O.O. (2002), "Summing up the estimation of the financial compositional level of economic security of the enterprise", *Naukovi pratsi DonNTU*, no. 47, pp. 6-12.
17. Mishchenko, S.N. (2004) *The system of economic security organization: dissertation [Sistema obespecheniya ekonomicheskoy bezopasnosti organizatsii: dis. ... kand. ekon. nauk]*, Rostov n/D, 197 p.

Стаття надійшла до редакції 05.01.2018 р.

Рецензент: д.е.н., професор Запорізької державної інженерної академії А.П. Макаренко